

**OZI
OZBORN**

**POSLEDNJE
POSVEĆENJE**

OZI OZBORN I KRIS ERS

Preveo
Dejan Cukić

Laguna

Naslov originala

Ozzy Osbourne
with Chris Ayres
LAST RITES

Copyright © Ozzy Osbourne 2025

Translation copyright © 2026 za srpsko izdanje, LAGUNA

**OZI
OZBORN**

**POSLEDNJE
POSVEĆENJE**

Ljudi me često pitaju da li bih, znajući sve što sada znam, nešto promenio u svom životu. U fazonu sam: ništa, jebote! Da sam bio čist i trezan, ne bih bio Ozi. Da sam radio normalne, razumne stvari u životu, ne bih bio Ozi.

Mislim, priznajem, dogodile su mi se svakakve zajebancije.

Ali kada uđeš u sedamdesete godine, ne zadese te samo kijavica ili izvrnut zglob, zar ne? Pogode te ozbiljna sranja. A ako si vodio život kakav sam ja vodio, dobijaš ozbiljna sranja na kvadrat.

Vidite... ako se sve završi sutra, ne smem da se žalim. Proputovao sam čitav svet. Video mnogo toga. Upoznao neke izuzetne ličnosti – kralja Čarlsa, kraljicu Elizabetu, predsednike, glumce, slavne ličnosti, neke izvanredne obožavaoce. Činio sam dobro. Činio sam loše.

Međutim, u ovom trenutku, nisam spreman da odem nikuda. Mnogo toga sam izgubio, ali još uvek imam klikere u glavi... barem onoliko klikera koliko sam uvek imao. Dobro je biti živ. Dopada mi se. Želim da sam tu sa svojom porodicom. I više od svega na svetu, čini me srećnim što sam se vratio na mesto gde je sve počelo. U Aston u Birmingemu.

Tokom 2003. godine, u vreme kada sam bio poznatiji po televizijskoj emisiji nego kao pevač, razbio sam kvad na poljani iza moje kuće u Bakingemširu u Engleskoj. Motor se prevrnuo, pao na mene slomivši mi vrat i osam rebara, probušivši mi plućno krilo i presekavši arterije u levoj ruci.

Osam dana sam bio u komi.

Zakrpila me je stara dobra Državna zdravstvena služba. Pretvorili su tipa koji je pevao pesmu „Iron Man“ („Gvozdeni čovek“) u istinskog gvozdеног čoveka, jer mi se rame i kičma drže pomoću metalnih pločica, šipki i šrafova.

Šesnaest godina otad, kada god prolazim detektore metala na aerodromima, ne mogu da sakrijem osmeh... i pomislim kako sam još jednom prevario Smrt.

*Ipak, nikada ne možeš zaista prevariti Smrt.
Ona uvek prati šta se dešava.
Pre ili kasnije ona dođe da naplati konačni dug.*

Ova knjiga govori o tome kako je došla da naplati moj.

Upozorenje: otkriću vam unapred – rekao sam joj da odjebe.

Zauzet sam.

Sadržaj

1. Buđenje demona	19
2. Lukava slučajnost	33
3. Ruka propasti	48
4. Odbrojanje	59
5. Zamračenje	76
6. Nema izbora	88
7. Glavu gore	111
8. Pozitivno u sranju	132
9. Mrtav do Božića	156
10. Uz prasak ili cviljenje	184
11. Bilo ih je	220
12. Doktor Središa	255
13. Ne može bolje	278
Za kraj	329
Zahvalnice	331

Buđenje demona

Baš pre nego što ću napuniti sedamdeset godina, iznenada mi se javila pomisao:

Kada čovek počne da se oseća starim?

Mislim, bio sam šest godina stariji nego moj otac kada je napustio ovaj svet, a još uvek sam se u osnovi osećao mladim.

Dobro... Ruke i noge su mi se malo tresle zahvaljujući Parkinsonovoj bolesti. Gubio sam sluh. Kratkoročno pamćenje mi je na rezervi još od 1992. Ali još uvek sam mogao da dva sata trčim po sceni u Donington parku i zalivam publiku penom. Mogao sam da otpevam „*War Pigs*“ ili „*Crazy Train*“ ne promašivši nijednu notu. Iako su mi donekle nedostajali razuzdani dani kada bih se probudio usred auto-puta sa dvanaest traka ili surfovao na krovu švajcarskog tramvaja, bio sam sasvim srećan opušajući se posle koncerta u hotelskoj sobi uz svoje četvoronožne prijatelje po imenu Vesli, Pikls, Elvis i Roki (počivao u miru).

Na više načina, bio sam fizički spremniji nego ikada. Uhvatio bih u prolazu svoj odraz u ogledalu i pomislio: jebote, izgledam bolje *sada* nego u video-spotu za „*Bark at the Moon*“... a to je bilo pre četrdeset godina! Doduše, nije teško izgledati bolje od tipa koji ubija četiri flaše konjaka dnevno.

Poenta je u tome da se starenje ispostavilo sasvim različitim od onoga što sam očekivao.

Dok sam odrastao u Astonu, smatralo se da je čovek srećan ako dočeka penziju. Češće se dešavalo da neko zakovrne na fabričkom podu. Kada je moj otac preminuo u svojim ranim šezdesetim, niko od nas dece Ozbornovih nije trepnuo okom. Za nas je on bio *prestar*. U to vreme skoro da niko ne bi doživeo sedamdesete. Oni retki koji su uspeli, bili su toliko ispijeni, da bi u poređenju sa njima Gandalf iz *Gospodara prstenova* delovao kao Timoti Šalame (*Timothée Chalamet*). Kao da su se raspadali teturajući se iz paba.

Međutim, moj slučaj nije bio ni blizu toga.

Sa punih šezdeset devet godina, još uvek sam išao na turneje po svetu. Još uvek sam se pojavljivao u televizijskim emisijama. Još uvek gazdovao velikim kućama u Los Anđelesu i Bakin-gemširu. I svake noći sam se bacao na krevet, kako sam oduvek radio, još otkad sam kao dete živio u Lodž roudu broj 14.

Uiiiiii!

Dummmm!

„OZI!!!!“, zavrištala bi moja žena Šeron. „Zašto ne možeš da uđeš u krevet kao normalan čovek?“

„Ne bih ti se dopadao da sam normalan.“

„Polomićeš prokleti krevet, idiote!“

He-he-he.

Eee... da... to su bili dani.

Kada se činilo da je smrt nešto što se događa drugim ljudima.

E sad... Ja očigledno nisam najpouzdaniji čovek kada su u pitanju datumi i takve stvari. U mom pamćenju postoje tako velike praznine da bi veći deo osamdesetih i cele devedesete lako skliznule u njih. Ipak, sećam se da je niz događaja kojima se bavi ova knjiga otpočeo 2018. godine (mislim u oktobru), usred onoga što je trebalo da bude moja oproštajna turneja.

Nazvali smo je „*No More Tours II*“ („Gotovo je sa turnejama 2“). Trebalo bi verovatno napomenuti da se originalno izdanje „*No More Tours*“ odigralo devedesetih, pre nego što sam shvatio koliko ti malo vremena provedenog u bašti u gumenim čizmama treba dok sasvim ne poludiš. Međutim, ovoga puta, kako sam se približavao sedamdesetom rođendanu, ozbiljno sam odlučio da usporim. Šeron me je čak nagovarala da prihvatim jedan od onih stalnih angažmana za matorce u Las Vegasu kada se vratim sa ove turneje. Nije baš da mi se dopadalo pretvaranje u Berija Meniloua (*Barry Manilowe*).

Naravno, iz ove perspektive, trebalo je da budem svestan kako je raspored bio više nego ambiciozan. Mislim... šezdeset koncerata na četiri kontinenta nisu šala ni za jednog pevača, bez obzira na godine. Međutim, gledao sam na to kao oproštaj od obožavalaca na mestima gde sigurno više nikada neću svirati.

Iskreno govoreći, pre nego što je turneja počela, brinuo sam da li ću uopšte imati publiku. Prošle su godine otkada sam poslednji put išao na turneju. Nisam bio siguran da li mogu da napunim ostavu za metle, a kamoli šezdeset velikih arena. Međutim, na kraju, „*No More Tours II*“ se ispostavila kao potpuni, neviđeni trijumf. Od Meksiko Sitija, preko Moskve, Toronta do Sao Paula, svaki koncert je bio rasprodat. Čitava atmosfera, od scenografije do raspoloženja publike, pokazala se apsolutno fenomenalnom.

Svake večeri pre nego što izađem na binu, na velikom ekranu iznad nje bleštale su slike iz mog života. Crnobeke fotografije mene kao klinca, još uvek u kratkim pantalonama, uplašenog od sopstvene senke. Slika u boji sa grupom *Blek sabat* (*Black Sabbath*), u košulji sa resama od jelenske kože i ogrlicom koja je, u stvari, bila kašičica za kokain. Onda, na sceni sa sjajnim Rendijem Roudsom (*Randy Rhodes*) tokom promocije albuma „*Blizzard of Ozz*“. Bog te blagoslovio, Rendi, gde god da si sada. Sve su to pratili efekti vatre i delovi video-spota „*No More Tears*“ da bi se onda začuo hor iz *Karmine burane* Karla Orfa:

DA-DA DA-DA!!

DA-DA DA-DA!!

DA DA DA DA DAAAAA DA-DA!!!

Onda bih ja istrčao sa strane, u dugom ljubičastom plaštu, dok Zak Vajld (*Zakk Wylde*) cepa uvodni rif pesme „*Bark at the Moon*“, raspuštene kose, raširenih nogu, kao viking koji se sprema da zapali neko nesrećno selo. Verujte mi da ne postoji droga koja može da proizvede takvo uzbuđenje. Valjda ja znam. Sve sam ih probao.

Čak su i *kritike* bile dobre, što me je pomalo prestravilo. Novinari su oduvek prezirali sve što sam radio, pa ako su sada promenili mišljenje, može biti da negde grešim. Ipak, bilo me je baš briga. Suviše sam se dobro zabavljao.

Čitavu turneju je posebnom činilo i odsustvo bilo kakvih napetosti iza scene. Mislim, Zak nije samo jedan od najboljih gitarista na svetu, on je i jedan od najdivnijih, najpouzdanijih i najpoštenijih likova koje možete upoznati. Većina ljudi u ovom poslu želi da te poznaje samo dok si na vrhuncu. Ne i Zak. On je uvek bio uz mene, bez obzira na okolnosti i bez pitanja. U međuvremenu, na podijumu za bubnjeve bio je Tomi Klafetos (*Tommy Clufetos*), momak za koga je dobar provod poseta teretani i rani odlazak na spavanje. Tomi me je godinama čuvao nevolja. Zaista. Basista je bio Rob „Blasko“ Nikolson (*Rob „Blasco“ Nicholson*), uz mene jednako dugo kao i Tomi. Na kraju, za klavijaturama je bio Alan Vejkmen (*Alan Wakeman*) čijeg tatu Rika (*Rick Wakeman*) poznajem još otkako je svirao na albumu *Sabbra Cadabra* grupe *Blek sabat* za honorar od dve krige piva. Verujem da ne odajem nikakvu strogo čuvanu tajnu ako kažem da je Rik tada bio priličan šljokator. Nije ni čudo da smo se dobro slagali.

Pokušavam da kažem kako je na turneji „*No More Tours II*“ vladala porodična atmosfera. Delovalo je da se publika jednako dobro zabavlja kao i mi na bini. Svake noći sam slušao kako mi

desetine hiljada ljudi pevaju tekstove pesama od „*Fairies Wear Boots*“ do „*Crazy Train*“. Apsolutno jebeno čarobno, čoveče.

Ipak, kako to uvek biva sa mnom, đavo je duvao za vratom.

U tom trenutku bio sam trezan čitavih pet godina. Ne serem. Imam aplikaciju na telefonu koja mi precizno pokazuje koliko je vremena prošlo. Što se mene tiče, pokidao sam lance zavisnosti. Ali to je ono što će svaki zavisnik sebi reći. Onda ti se ponovo obrati glas tvoje pošasti. Zvuči kao tvoj sopstveni glas i ubrzo nisi u stanju da napraviš razliku. Vrlo je čudno patiti od bolesti koja te stalno ubeđuje da nisi bolestan. Dok se okreneš, taj glas te ubeđuje da popiješ gutljajčić ili šmrkneš crtu. I tako završiš u zatvoru ili bez para ili te žena ostavi ili... sve to odjednom.

Biti zavisnik je kao da ideš unaokolo sa neaktiviranom bombom koju ne smeš da ispustiš. Setite se samo onog lika iz serije „Priatelji“, Metjua Perija. Imao je običaj da dolazi kod nas kući na sastanke lečenih alkoholičara... barem mi žena kaže da je bilo tako. Strašno duhovit i talentovan momak. Veoma se trudio da ostane na ispravnom putu. Ali onda je jednoga dana poslušao zavisnost koja mu je došapnula da je sasvim u redu da se odvali i to je bilo to – kraj igre. Užasno me je rastužilo kada sam saznao kako su ga pronašli mrtvog u kadi ispunjenoj ketaminom. Trudio se koliko je mogao da ostane čist, ali to jednostavno nije bilo dovoljno.

Kada sam ja u pitanju, poslednje isklizavanje iz koloseka dogodilo se u vreme snimanja albuma „13“ grupe *Blek sabat*... 2012. godine, pretpostavljam... Ne umem da objasnim zašto se to dogodilo, osim da sam poleteo visoko, a moj ego je preuzeo komande. Prvi nagoveštaj nevolje bio je kada sam kupio ferari 458 italija, tako upakovan da je izgledao kao stelt bombarder. Onda sam nabavio još jedan, ali ovoga puta od onih kalifornijskih kabriolet metalik sivih modela. Predivni automobili. Oba. Jedini problem je bio u tome što tada nisam imao vozačku dozvolu i još nisam ni naučio da vozim. Ipak, uz pomoć mog

tadašnjeg asistenta, počeo sam da se snalazim... mada mislim da sam mu usput nabacio ozbiljnu traumu.

Ne znam *kada* se to tačno dogodilo, ali u jednom trenutku sam zaključio da bih mogao da podnesem piće. Možda kriglu ginisa. Sanjao sam ginis skoro svake noći. Jebiga, obožavam ga. To je kao da piješ puding. Problem je u tome što je jedna krigla previše, a deset nije dovoljno. A prvo što poželim posle krigle ginisa jeste da pronađem malo koke. Kokain je najbolji prijatelj alkoholičara, jer uz njega može da se pije po ceo dan. Inače te cirka baci na kolena. Međutim, kada koka popusti, krene spuštanje, a jedini način da se podnese spuštak jeste pomoć pilula... Dobro... ili pilule ili još kokaina. Posle izvesnog vremena neizbežna je veoma duga dremka.

Sledeće čega se sećam jeste da smo se vratili u Bakingemšir i da sam kupio još jednu raketu na točkovima, ovoga puta audi R8. Tada sam već mogao zakonski da vozim jer sam položio vozački ispit u Los Anđelesu, što je mačji kašalj u odnosu na Englesku. Dovoljno je da se provozaš oko bloka u Holivudu i ne zabiješ se u nešto usput. Čak te ne teraju da parkiraš ili da krećeš na uzbrdici. Totalna smejurija. Nemaju pojma šta je kretanje pod ručnom u Los Anđelesu. Njihova kola ne poseduju kvačilo.

I tako... bio sam opet u Engleskoj, sa kalifornijskom vozačkom dozvolom, jurcajući unaokolo u audiju, dok je Šeron ostala u El-Eju i radila svoju TV emisiju. Naravno da sam izgubio kompas, počeo sam da jurim ženske... ceo program. Sve je velikom brzinom postalo veoma gđno.

Na kraju je Šeron postala sumnjičava i pozvala mog dragog prijatelja Bilija Morisona (*Billy Morrison*), gitaristu benda Bilija Ajdola i mog mentora u grupi za skidanje sa alkohola. Bili je seo na noćni avion iz Los Anđelesa do aerodroma *Hitrou*, dovezao se do Bakingemšira i pronašao u audiju poruku od dilera droge iz Haj Vikama.

Do današnjeg dana ne mogu da se setim da sam ikada bio u Haj Vikamu, mada priznajem da ime grada sasvim pristaje

mestu gde možete kupiti kokain*. Tako je to kada si zavisnik. Živiš u dva paralelna sveta. Pijanom i treznom. Šta se dogodi u jednom, liči na poluzaboravljeni san u drugom.

Oblije me hladan znoj i zadrhtim kada pomislim na stvari koje sam radio u pijanom stanju. Kao da neko hoda po mom grobu. Vozio sam punim gasom jaguara XJ12 u nepreglednu krivinu na seoskom putu širokom tek za jedan i po auto. Po-kušao sam da zadavim Šeron, ženu koju obožavam, jer sam pomislio da je đavo. Zapalio sam samog sebe više puta nego što bih mogao da se setim. Gutao sam pilule kao da su bombonice. Zveknuo sam nekog tipa u glavu pivskom kriglom. Odneli su ga, navodno, u bolnicu, ali je na kraju bio dobro. Tako je jednostavno ubiti čoveka u pijanom svetu. Gurneš nekoga ili ga udariš, ne pomišljaš kakve zdravstvene probleme on može imati, kako će pasti i šta može zakačiti dok pada. Privremeno si neuračunljiv. A ako si za volanom, za tragediju je dovoljno da se pojavi traktor ili biciklista ili neko ko šeta psa.

Propadao sam kroz krovove. Padao *sa* krovova. Budio sam se u svom rolsu sa ledenicama u nosu, u upišanim farmerkama. To se dešavalo ispred paba na stotinak metara od moje tadašnje kuće u Renton Grinu, blizu Staforda. Jednom me je neko pokrio vrećom za spavanje jer nikako nisu uspevali da me izvuku iz kola, a usne su mi već bile pomodrele.

Ako mačke imaju devet života, ja sam ih sigurno potrošio trideset i tri.

Bilo je i dobrog provoda u pijanom svetu, naravno.

Moji prijatelji iz pijanog sveta bili su najzabavnija grupa ljudi koje možete upoznati. Dejav Teng, zavarivač koji je postao roudi,** a zatim i lični asistent. Čarli Klapam, momak voća i

* Engl. sleng: *high* – pod uticajem droge. (Prim. prev.)

** *Roudie* – uveliko usvojen termin, nekada preveden kao „tehničar“. Podrazumeva osobu koja postavlja opremu rok grupe i vodi računa o njoj. (Prim. prev.)

povrća. Denis Makarten, Beri Daneri, Don Meki, Bob Tomson, Kris Sedžvik... svi su oni ovako ili onako bili vezani za muziku. Znao si da si deo bande ako se nekog jutra, posle noći teškog pijanstva, probudiš bez jedne obrve. Taj trenutak kada se pogledaš u ogledalu, shvatiš da izgledaš kao govno, ali da se ubiješ ne kapiraš *zašto*... Čoveče, takve stvari nemaju cenu. Zahvaljujući tim momcima sada precizno znam koliko vremena je potrebno da ti izraste obrva pošto ti je neko obrije. Tri nedelje. A to je, verujte mi, duže nego što vam se čini. Najsmješniji od svih bio je moj stari prijatelj Pit Mertons. Imao je najbritkiji duh od svih ljudi koje sam znao, i prikriveni smisao za humor.

Sada je mrtav. Neka Bog podari mir njegovoj duši. Svi su oni mrtvi. Rak grla. Otkazivanje jetre. Srčani udari. Sve redom...

Zašto sam ja još uvek ovde, nemam pojma.

Stvarno sam mislio da sam prevazišao ta sranja. Kada me je Šeron provalila i rasprodala sve automobile (taj jedan pijani period me je koštao više od pola miliona funti), morao sam da odradim kuru od „devedeset sastanaka za devedeset dana“ Društva anonimnih alkoholičara u jednoj brvnari u Zapadnom Holivudu. To je bukvalno bila brvnara, još iz tridesetih godina prošlog veka. Nekada je bila sedište Američkih izviđača. Osniivač izviđačkog pokreta general-poručnik Robert Baden-Pauel okretao bi se u grobu kada bi saznao da sam ja boravio tamo.

Ponekad ume da bude zabavno na tim antialkoholičarskim sastancima. A ponekad se naslušaš nekih ozbiljno zajebranih sranja. Ponekad je samo tužno. Govorili su mi kako je zavisnost lukava, moćna i zbunjujuća. Pomogle su mi sve te stvari sa Anonimnim alkoholičarima. Vratile su me na početak u pokušaju da ostanem trezan. Ako si prepušten samom sebi, glasovi u glavi postaju previše ubedljivi. Međutim, ne bih želio da neko pomisli kako sam se pretvorio u svetog zaštitnika lečenih alkoholičara. Ako poželiš da piješ i misliš da možeš to

da držiš pod kontrolom, bravo za tebe. Morao sam da budem iskren prema *sebi*. Ja to nisam bio u stanju da kontrolišem.

Alkohol me sada užasava, jer me pretvara u nekog drugog. Jedno pićence i demon se budi. Nekada sam bio zabavan pijanac, barem sam tako mislio. Sada se samo svađam. Sve sitnice koje mi smetaju kod nekih ljudi iznosim na površinu.

Trenutak kada sam poverovao da sam se konačno oslobodio svojih zavisnosti bio je u vreme kada je Šeron odlazila na lečenja ketaminom. Nije se radilo o nezvaničnom pristupu kakav je navodno praktikovao Metju Peri, već o kontrolisanim medicinskim tretmanima uz prisustvo psihijatra. Kažu da je to vrlo efikasno u slučaju depresije. Kada god bi se vratila sa tretmana, oči su joj bile otekle od plakanja. Bio sam u fazonu: „Šeron, zaboga, koji ti kurac *rade* na tom mestu?“ Odgovorila je da joj pomažu da se suoči sa demonima svoje prošlosti i da bih možda i ja mogao da pokušam, jer razlog što nikako ne mogu da ostanem trezan verovatno leži u nekim duboko potisnutim sranjima.

I tako sam otišao da probam. Delovalo je kao bolja ideja od raznih psihijatrijskih lekova kakve su mi predlagali u to vreme.

Počeli su sa malim dozama. Oni to zovu mikrodoze. Međutim, istog trenutka kada sam osetio da me udara, sasvim mala, ali nepogrešivo prepoznatljiva izmena svesti, bio sam u fazonu: *Opa! Ovo bi moglo biti ozbiljno zabavno!* Imam sam sasvim različitu reakciju na droge od Šeron. Ona može da uzme nešto po potrebi. Ja bih da nastavim dok se ne obesvestim i zabijem u čošak. Međutim, ovoga puta sam odmah prepoznao o čemu se radi i rekao: odjebite, neću... apsolutno ne.

Prvi put posle mnogo godina bio sam u stanju da ostanem sasvim iskren prema sebi.

Kažu da su zavisnosti fizičke i duhovne.

Fizički aspekt stvara žudnju u mozgu. Ona ti otima duh. Kada si trezan, uspevaš da povратиš sopstveni duh. Kada sam izašao sa tog tretmana ketaminom, zarekao sam se da više nikada neću dopustiti zavisnosti da me liši duha.

Dugo pošto sam se otreznio, pronalazio bih bezopasne stvari na koje bih se navukao. Jorkširski čaj. Enigmatski časopisi. Engleski slatkiši. Crtkanje. Sprave za vežbanje. Razmenjivanje smešnih poruka sa Bilijem Morisonom i drugim prijateljima.

Ipak, ništa nije sasvim bezopasno za nekoga ko nema „umerenost“ u svom rečniku.

Sećam se kada sam pokušao da se odviknem od pušenja cigareta i umesto njih povremeno potegnem tompus. To je bilo posle jedne turneje kada sam se uplašio štete kakvu sam nanosio svojim glasnim žicama. Zamisao je bila da odricanjem od pušenja pomognem oporavku glasa, dok će mi pućkanje cigara omogućiti povremeno uživanje u duvanu bez udisanja dima.

Ubrzo sam pušio po trideset kubanskih cigara dnevno, udišući svaku do daske i pretvorivši čitavu kuću u džinovski humidor. Kada je kucnuo čas da se ponovo peva, grlo me je toliko mućilo da sam osećao bol i u dupetu. Pomislio sam: jebeš ovo, i vratio se cigaretama. Ali dotada sam se već navikao na uvlaćenje dima cigara, pa mi se i pakla najjaćeg marlbora činila kao polovićno izdrkavanje. Trebale su mi *godine* da se odviknem od tih stvari. Nikotin je, bez ikakve sumnje, supstanca koja izaziva najjaću zavisnost. Ljudi ćiji život je uništen trajnim uvećanjem disajnih puteva i rakom pluća, nastavljaju da puše. To dosta slikovito govori o prirodi ove droge.

Od svih tobože bezopasnih stvari na koje sam se navlaćio, najgori su bili lekovi koje bi mi prepisali doktori. Bilo da se radi o vikodinu ili pilulama za kašalj, uvek bih završio na vrlo klizavom terenu. Zato sam, kada sam se konaćno otreznio, gledao da se držim što dalje od medicinskih profesionalaca.

Međutim, tokom turneje „*No More Tours II*“ počeo sam da patim od ozbiljnih problema sa grlom. Mislim... probajte vi da mesecima vrišćite iz petnih žila sat i po vremena svako drugo veće uz stalno promenljivu temperaturu i vlaćnost vazduha svake arene... sa šezdeset devet godina.

Nemojte me pogrešno shvatiti. Za neke pevače to uopšte nije problem. Recimo, Elton Džon. Pričali smo jednog dana i rekao mi je da se upravo vratio sa turneje. Pitao sam ga koliko je imao koncerata. „Četrdeset osam“, rekao je. „To je mnogo nastupa, Eltone... Koliko dana je trajala turneja?“ Samo je sle-gao ramenima i rekao: „Četrdeset osam dana.“ Nisam mogao da verujem. Tip je neumoran. On je u stanju da svira svako veče preko nedelje u Las Vegasu, a onda otputuje negde preko pola sveta kako bi održao još dva koncerta za vikend. Taj lik radi svakog božjeg dana u godini. Njegove radne navike su sumanute. Ja ne mogu da idem u korak sa njim. Naide trenutak kada moje telo samo kaže: odjebi, neću.

Od kada se sećam, rešenje je bilo u leku pod nazivom deksa-metazon. U osnovi, to je neka vrsta steroida koji ublažava upale. Malo te pogura, kapirate? Jedna doza i pevaš visoko do meseca. Nema smisla da vas lažem. Poigravao sam se sa deksametazo-nom u prošlosti. Proseravao sam se pred doktorima kako bih dobio više nego što mi je potrebno, bilo da je u obliku pilula, kapi ili injekcija za grlo. Ipak, sve do turneje „*No More Tours II*“ nisam imao ozbiljnije probleme. Mnogi pevači preteraju sa ovim lekom. Vrište toliko neumereno da završe sa knedlama na glasnim žicama koje moraju hirurški da se odstranjuju. To nije bio moj slučaj.

I zato, kada je na toj turneji počeo da me izdaje glas, oti-šao sam pravo svom doktoru za koncerte (ovoga puta ne u potaji, već uz Šeronino znanje) i pribavio dve bočice tečnog deksametazona.

U početku je delovalo kao čarobni napitak. Bez ikakvih problema sam bio u stanju da otpevam čitav koncert. Raspon glasa i izdržljivost su mi bili takvi da sam mogao da dodam i poneku pesmu grupe *Bi Džiz* (*Bee Gees*) u repertoar. Međutim, kao što je slučaj sa drogama svih vrsta, „prvo se igraš, posle plaćaš“... ubrzo je lek postao gori od bolesti.

Da budem pošten, doktor mi je lepo rekao da uzimam samo po dve kapi, uz večeru. Ali te dve kapi uskoro su prešle u pet ili šest, sa večerom ili bez nje. Onda još malo pre spavanja. Pa nagni malo iz flašice, narednog jutra. Nije mnogo prošlo i vratili smo se na staro: „Zdravo, doco, Ozi ovde... *moгу li da dobijem još malo?*“

„Ozi, glas ti je sasvim u redu, nisu ti *potrebni* steroidi“, govorila mi je neprekidno Šeron.

„Ali šta da radim ako iznenada ne bude u redu na pola koncerta?!“

„Zato se radi raspevavanje, da bi osetio u kakvom si stanju.“

„Ali doktor kaže...“

„Ti vrtiš tog doktora oko malog prsta. PRESTANI DA UZIMAŠ.“

Ali Šeron je bila zaokupljena svojom televizijskom „pričao-nicom“ u Los Anđelesu, a ja sam skakutao od grada do grada na drugoj strani planete, tako da je jedino mogla da luduje preko telefona kada god me pozove.

I sve je bilo fino i lepo dok me nije udarilo steroidno be-snilo. Dok sam se okrenuo, imao sam modricu na oku koju ni najdeblji slojevi scenske šminke nisu mogli da sakriju. Šeron me je ozbiljno pritisla posle toga. Angažovala je, da pazi na mene, bivšeg vojnika čiji je vrat delovao šire od auto-puta u starom kraju. Nemam pojma gde je pronašla tog tipa. Samo se jednoga dana pojavio, kao ljutita planina u ljudskom obliku, i više se nije odvajao od mene. Šeron je uporno tvrdila da noću haluciniram, pre nego što ću zaspati ili pred buđenje. Rekla je da sam tako tresnuo glavom stočić pored kreveta i dobio modricu. Ne sećam se toga, što je za nju predstavljalo dokaz da je u pravu. Meni je to govorilo da su se svi navrzli na mene bez pravih razloga.

Šeron me je uporno terala da odem neurologu. Moj sin Džek se brinuo da ne patim od iste bolesti koja je oborila Šeroninog dobrog prijatelja, glumca Robina Vilijemsa – demencije

Levijevih tela. Mislim, nisam video Marsovcu oko kreveta ili nešto slično. Ipak, bilo je dovoljno loše što sam pričao sa ljudima koji nisu bili prisutni. Pričinilo bi mi se da klinici prave žurku u mojoj sobi ili bih se razbesneo pa su delovi nameštaja završili u komadima... onda bih se probudio sasvim nesvestan šta se dogodilo.

Moja Parkinsonova bolest predstavljala je deo problema. Većina ljudi, kada pomeneš parkinsona, pomisli na manifestacije kakve je imao glumac Majkl Džej Foks. Moj slučaj nije ni izbliza tako težak. U stvari, doktori su mi rekli da imam prilično blag oblik bolesti. Ipak, posledice su se osećale u krutosti mišića, što utiče na kretanje i govor, a lekovi kojima držim bolest pod kontrolom imaju određena propratna dejstva. Zna se da jedan od lekova koje sam tada uzimao, sinemet, kod nekih ljudi izaziva smušenost, uznemirenost, nervozu, košmare i svakakva slična sranja. Kada sam tome dolio flašicu steroida dnevno, postao sam naelektrisaniji od mreže elektrodistribucije.

Povrh svega, iznenada je počela da me trese užasna trema pred izlazak na scenu, delimično zbog paranoje da će me usred koncerta izdati glas. Posledica ovoga bila je teška insomnija, što me je još više izbacilo iz ravnoteže. Šeron je bila toliko zabrinuta da je naterala decu da na smenu putuju sa mnom na koncerte kako bi me držali na oku. Džek bi došao jednog vikenda, Keli narednog, pa onda Ejmi. Dobio sam priliku da se družim i sa unučićima. Imam ih *desetoro*, ako možete da verujete. Džekova ćerka Perl je tada imala šest godina. Njegov sin Endi je bio trogodišnjak, a Mini tek beba (ćerka Mejpl još mu se nije rodila). Posle toga je i Keli rodila sina Sida, pravog malog nestaška. Umorim se samo gledajući ga. Ostale unučice sam dobio od dece iz prvog braka. Maju i Elajdžu od mog sina Luisa, a Harija, Izabel i Kiti od ćerke Džesike.

Bilo kako bilo, sva ta dodatna podrška postigla je svoj cilj. U vreme kada je turneja došla do Severne Amerike, neposredno

pre mog rođendana, osećao sam se znatno bolje. Srećna okolnost s obzirom na činjenicu da nas je čekalo još trideset arena za svirke.

Činilo se da je sve opet u redu.

Međutim, nisam bio u redu. Jurio sam pravo ka zidu od cigala.

Deksametazon je pravio štetu kakvu niko nije predvideo.

Lukava slučajnost

Kada smo otpočeli turneju „*No More Tours II*“ u Džeksonvilu na Floridi, navršilo se tačno pedeset godina od početka moje pevačke karijere. Kako je, jebote, prošlo toliko vremena? Niko te ne upozori da ćeš se jednoga dana probuditi i shvatiti da je prošlo pola veka.

Svet je bio sasvim drugačiji kada sam se prvi put upustio u muzičke vode. Tiviška je još uvek bila crnobela. Parne lokomotive su još uvek vukle vozove od stanice Snou hil u Birmingemu do londonskog Padingtona. Budući kralj Engleske još uvek je bio tinejdžer, kao i ja... mada je to jedino što nam je bilo zajedničko. On svakako tada nije upravo izašao iz ćuze posle šest nedelja, zbog provale.

Tokom konferencija za štampu na turneji, stalno su mi postavljali isto pitanje: kako ti je uspeo? Kako si od toga došao do ovoga i postao poznato ime sa karijerom dugom pet decenija?

Nisam umeo da odgovorim. Još uvek ne znam šta bih rekao. Ništa nije bilo planirano. Kada stvari gledaš iznutra, jednostavno radiš svoju stvar i prepuštaš se vožnji na toboganu. Ne postoji pravi razlog zašto sam ja još uvek ovde i još uvek radim (barem pokušavam), dok drugima to nije uspeo. Možda sam jednostavno imao sreće. Ili mi je ovaj put bio predodređen.

Pretpostavljam da sam zabavljač postao još dok sam bio u školi, kada sam još uvek bio Džon, a ne Ozi. Nisam mogao dobro da čitam zbog disleksije, nije mi uspevalo da se koncentrišem zbog mog hiperaktivnog poremećaja pažnje. Kad god je trebalo nešto da pročitam naglas u razredu, svi bi se upišali od smeha. Ali ako bih se uz to blesavio, pravio budalaštine da im skrenem pažnju, nisam se osećao toliko posramljeno.

Prvi put sam zapevao na priredbi koju je kod naše kuće organizovala jedna od mojih sestara. Izveo sam, verovali ili ne, pesmu Klifa Ričarda „*Living Doll*“. Izgleda da nije bilo previše loše, jer me niko nije izviždao i prozori su ostali čitavi. Ipak, nisam ni pomišljao da bi pevanje moglo biti moja karijera. Što se mene tiče, za to sam imao šanse koliko i da postanem premijer jebene Švedske.

Prva prava rok grupa kojoj sam se pridružio zvala se *Polka talk bluz bend* (*Polka Tulk Blues Band*). Imao sam devetnaest godina i tek što sam izašao iz zatvora. Ime smo odabrali nadahnuti vrstom talka koji je koristila moja mama. Ja sam pevao, Toni Ajomi (*Tonny Iommi*) svirao je gitaru, Gizer Batler (*Geezer Butler*) bas, a Bil Vord (*Bill Ward*) bubnjeve. U početku smo imali i slajd-gitaristu i saksofonistu, ali oni su opstali samo dve svirke. Uglavnom zato što nisu umeli da sviraju ni slajd-gitaru ni saksofon.

Posle nekoliko nedelja promenili smo ime u *Ert* (*Earth – Zemlja*). Jedini problem ležao je u tome što ako ime izgovoriš birmingemskim naglaskom, zvuči kao da povraćaš. UURRGGGHHHFF. Zato smo ponovo promenili ime. Ovo- ga puta u *Blek sabat* – po jednom starom horor filmu. Svi smo se palili na crnomagijska sranja, pogotovu Gizer. Uvek je sa sobom nosio naramke knjiga Denisa Vitlija sa nazivima kao *Satanista* ili *Đavo se pojavljuje*.*

* *Dennis Wheatley* (1897–1977) britanski pisac trilera i romana sa okultnim temama. (Prim. prev.)

U početku se sve vrtelo oko Tonija Ajomija. On je bio jedan razred ispred mene u školi *Bičford roud modern*, srušenoj nedugo pošto smo je mi napustili. Svi su znali Tonija jer je imao svetlocrvenu električnu gitaru koju su mu roditelji poklonili za Božić. Pored toga, bio je visok, zgodan i nepobediv u tučama. Onda je ostao bez jagodica na prstima, posle nesreće u fabrici lima gde je radio. Tek sam naknadno čuo šta se dogodilo, ali kako su mi ispričali, njemu je na desnu ruku pala mašinska presa. Kada je izvukao ruku, videle su se kosti prstiju. Jebeni užas, čoveče. To je mogao biti kraj njegovog sviranja gitare. Međutim, Toni je izumitelj. Napravio je sebi nove vrhove prstiju pomoću stare boce tečnog deterdženta i ponovo naučio da svira. Do dana današnjeg mi nije jasno kako uopšte ima osećaj da dodiruje žice.

Posle nesreće Toni je počeo da koristi tanje žice, kao one za bendžo, jer ga je previše bolelo ako svira sa normalnim žicama. Takođe je, iz nekog razloga, opuštao žice, što je menjalo tonalitet gitare. Tada, naravno, ja nisam ništa znao o tim stvarima. Međutim, plastične jagodice i spušten štim davali su mu taj mračni prepoznatljiv zvuk gitare. Postao je toliko dobar da su mu ponudili mesto u grupi *Džetro Tal*, baš kada je naš bend *Ert* počeo da skreće pažnju. Bili smo očajni kada nam je saopštio vest. Srećom po nas, Toniju se nije dopalo da bude službenik u tuđoj grupi.

Vratio nam se posle samo dve svirke.*

U nekom trenutku, posle mnogo godina, grupi *Blek sabat* su pripisane zasluge za stvaranje hevi-metal muzike. Mene su čak prozvali „kumom hevi-metala“, šta god to jebeno značilo. Ipak, nisam sasvim siguran da je ovo istina.

* Ijan Anderson iz grupe *Džetro Tal* (*Jethro Tull*) uvek je navodio Tonijev hendikep i nemogućnost sviranja složenijih harmonija kao razlog rastanka. Postava *Džetro Tala* sa Tonijem Ajomijem može se videti u TV programu „Rokenrol cirkus *Rolingstonsa*“ (*The Rolling Stones Rock and Roll Circus*). (Prim. prev.)